

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ: ΑΙΤΙΕΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Η κρίση στον χώρο των Μηχανικών δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Μετά την κορύφωση της ανάπτυξης του κλάδου με τα Ολυμπιακά Έργα και την απορρόφηση των πόρων από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, ακολούθησε η ύφεση, που επιδεινώθηκε με την εμφάνιση των επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Το Τ.Ε.Ε., έστω και καθυστερημένα, οφείλει να αναλύσει τα αίτια του προβλήματος, να αποτυπώσει τις άμεσες και τις δευτερογενείς επιπτώσεις του, να προτείνει ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες λύσεις αντιμετώπισης. Οφείλει να ασκήσει πιέσεις προς την κεντρική Διοίκηση για την υλοποίηση θεσμικών αλλαγών και ολοκληρωμένων πολιτικών διαμόρφωσης νέου τοπίου, στο πλαίσιο ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, που θα βελτιώσει το περιβάλλον δραστηριοποίησης των Μηχανικών, όλων των ειδικοτήτων και όλων των τομέων παραγωγής τεχνικού έργου.

1. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει οξύνει τα προβλήματα της υποαπασχόλησης και της ανεργίας των Μηχανικών. Ωστόσο, στη χώρα μας, η κρίση στο επάγγελμα εμφανίστηκε τουλάχιστον εδώ και τέσσερα χρόνια, προερχόμενη από τις εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής Οικονομίας, αλλά και από τις οικονομικές πολιτικές ή τις αναπτυξιακές επιλογές, που ακολουθήθηκαν από τις εκάστοτε Κυβερνήσεις. Είναι σαφές, επίσης, ότι η κρίση αυτή έχει αγγίξει όλες τις ειδικότητες των Μηχανικών (πιθανόν με διαφορετική έκταση και ένταση κατά ειδικότητα) και όλους τους τομείς απασχόλησης αυτών (μελετητές, κατασκευαστές, έμποροι, επιχειρηματίες, μισθωτοί κ.λ.π.), χωρίς διάκριση στον τόπο δραστηριοποίησης αυτών (μεγάλα αστικά κέντρα-περιφέρεια).

Στον **τομέα των δημοσίων έργων**, ως αίτια των προβλημάτων καταγράφονται η σταδιακή μείωση του Π.Δ.Ε., η επιλογή του μηχανισμού των Σ.Δ.Ι.Τ. (που ουσιαστικά έχουν μείνει στα χαρτιά, παγώνοντας ωστόσο την προώθηση των έργων που αποφασίστηκε να ενταχθούν σ' αυτόν), η καθυστέρηση της διάθεσης και απορρόφησης των κονδυλίων του Ε.Σ.Π.Α., εξαιτίας της ανεπαρκούς προετοιμασίας της κεντρικής Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης, η μείωση των χρηματοδοτήσεων προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι δυσχέρειες στην εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου ανάθεσης μελετών και παροχής υπηρεσιών.

Στον **ιδιωτικό τομέα**, οι αιτίες προσδιορίζονται στην αιφνιδιαστική και άδικη εφαρμογή του Φ.Π.Α. στην οικοδομή, που δημιούργησε στρεβλή εικόνα στην αγορά, στα προβλήματα δυσλειτουργίας του Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε., στον μη ορθολογικό τρόπο αύξησης των αντικειμενικών αξιών των κτιρίων, αλλά και στην αδυναμία της κεντρικής Διοίκησης να ελέγξει το κόστος της γης, με συνέπεια το αυξημένο κόστος του τελικού προϊόντος.

Όλα τα παραπάνω διαμορφώνουν μία κατάσταση με επιπτώσεις σε όλο το φάσμα της παραγωγής των δημόσιων και ιδιωτικών έργων, δηλαδή στις μελέτες και στις κατασκευές, αλλά και στην παραγωγή πρώτων υλών, που προορίζονται για τον κατασκευαστικό τομέα, καθώς και στον δευτερογενή τομέα, δηλαδή στη βιομηχανία και βιοτεχνία των δομικών υλικών.

2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι προτάσεις του Τ.Ε.Ε. για την αναστροφή της κατάστασης και την προστασία του κλάδου οφείλουν να είναι ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες, να προσεγγίζουν και να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα του συνόλου των Μηχανικών, με έμφαση στις περισσότερο πληττόμενες ομάδες (νέοι Μηχανικοί, ειδικότητες χωρίς θεσμοθετημένα επαγγελματικά δικαιώματα κ.λ.π.), και να αναδεικνύουν τον κοινωνικό τους χαρακτήρα, ώστε να γίνουν αποδεκτές εύκολα και ομαλά, χωρίς πολιτικές και κοινωνικές αντιδράσεις, δεδομένου ότι η παραγωγή τεχνικού έργου, δημόσιου ή ιδιωτικού, απευθύνεται στο σύνολο της κοινωνίας.

Τα μέτρα, που προτείνονται παρακάτω, διακρίνονται σε **οικονομικά**, **κοινωνικά** και **διαρθρωτικά**. Για κάθε κατηγορία παρουσιάζονται, αρχικά, μέτρα που μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα και, στη συνέχεια, μέτρα μεσο-μακροπρόθεσμης εφαρμογής.

2.1 Οικονομικά μέτρα

Τα οικονομικά μέτρα αφορούν στην ορθολογική και στοχευμένη κατανομή των χρηματοδοτήσεων, καθώς και σε επιδοτήσεις αναπτυξιακών προγραμμάτων, που σχετίζονται με τη βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και την απασχόληση.

α. Άμεση εφαρμογή

- Ενίσχυση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και αναδιάρθρωση αυτού, με στόχο την αύξηση των χρηματοδοτήσεων σε αναπτυξιακά περιφερειακά έργα και έργα κοινωνικής υποδομής (εκσυγχρονισμός, επέκταση, κατασκευή δικτύων υποδομών, προώθηση υποδομών υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης, καθώς και έργων αστικών αναπλάσεων και βελτίωσης της καθημερινότητας του πολίτη).
- Αξιοποίηση της Απόφασης της Ε.Ε. για έναρξη έργων ενταγμένων στο Ε.Σ.Π.Α., με μεταφορά στο μέλλον της καταβολής της εθνικής συμμετοχής, ώστε να εξοικονομηθούν πόροι για την ενίσχυση εθνικών χρηματοδοτικών Προγραμμάτων στην περιφέρεια (ΘΗΣΕΑΣ ΙΙ κ.λ.π.).
- Διασφάλιση της διάθεσης των κονδυλίων για την πραγματική ενίσχυση της ρευστότητας της αγοράς και όχι για την ενίσχυση των αποθεματικών των Τραπεζών.
- Τροποποίηση των προϋποθέσεων υπαγωγής των τεχνικών επιχειρήσεων στο χρηματοδοτικό Πρόγραμμα του Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε., με αλλαγή των προϋποθέσεων ένταξης (έμφαση στα ποιοτικά στοιχεία της επιχείρησης).

β. Μεσο-μακροπρόθεσμα μέτρα

- Προώθηση και στήριξη προγραμμάτων για εφαρμογή νέων, φιλικών προς το περιβάλλον, υλικών και μεθόδων κατασκευής ή χρησιμοποίησης ήπιων μορφών ενέργειας σε νέα κτίρια (βιοκλιματικά κτίρια, εγκατάσταση φωτοβολταϊκών κ.λ.π.) και οικονομική ενίσχυση ή φορολογική απαλλαγή των ιδιοκτητών για την αναβάθμιση των υφιστάμενων.
- Ενίσχυση και στήριξη της απασχόλησης, με επιδότηση θέσεων εργασίας σε γραφεία μελετών, κατασκευαστικές εταιρείες και Ο.Τ.Α.

2.2 Κοινωνικά μέτρα

Τα μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα αφορούν σε διορθωτικές ή νέες νομοθετικές ρυθμίσεις, που θα έχουν θετικό αντίκτυπο, όχι μόνο στον κλάδο των Μηχανικών, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα.

α. Άμεσα μέτρα

- Εναρμόνιση του καθεστώτος εφαρμογής του Φ.Π.Α. στην οικοδομή, όπως και στις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Δυνατότητα συνυπολογισμού του πιστωτικού Φ.Π.Α. μεταξύ των έργων της ίδιας επιχείρησης.
- Επιδότηση των επιτοκίων δανεισμού για αγορά πρώτης κατοικίας, με έλεγχο των Τραπεζών, ώστε η επιδότηση να αποβαίνει προς όφελος των δανειοληπτών.
- Αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων, καθώς και του τρόπου προσδιορισμού τους, με την προϋπόθεση δραστηκής μείωσης των διαφόρων συντελεστών επιβάρυνσης (π.χ. φόρου μεταβίβασης).
- Θεσμοθέτηση μηχανισμών για την άμεση εξόφληση των οφειλών του δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα προς τους μελετητές και κατασκευαστές.
- Ένταξη στα Προγράμματα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ. των άνεργων Μηχανικών.
- Έλεγχος της αγοράς εργασίας ώστε να καταργηθούν οι συμβάσεις έργου που υποκρύπτουν εξαρτημένη εργασία.

β. Μεσο-μακροπρόθεσμα μέτρα

- Στήριξη της ποιοτικής αναβάθμισης και οργάνωσης μελετητικών και κατασκευαστικών σχημάτων, μέσω της αντίστοιχης νομοθεσίας οργάνωσης αυτών, αλλά και μέσω επιδοτήσεων της επαγγελματικής στέγης, του εξοπλισμού, του λογισμικού κ.λ.π.
- Θεσμοθέτηση της περιοδικής συντήρησης όλων των κτιρίων (ιδιωτικών και δημοσίων), της αντισεισμικής, ενεργειακής και αισθητικής αναβάθμισης των κατασκευών και οικονομική ενίσχυση της αναστήλωσης των διατηρητέων.

- Ταχύτερη προώθηση του Κτηματολογίου, της εκπόνησης και θεσμοθέτησης των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και των Πολεοδομικών Μελετών Εφαρμογής.

2.3 Διαρθρωτικά μέτρα

Τα διαρθρωτικά μέτρα αφορούν κυρίως τον χώρο των δημοσίων έργων, των δημοσίων Υπηρεσιών, αλλά και της οργάνωσης και αναβάθμισης του τεχνικού δυναμικού της χώρας.

α. Άμεσα μέτρα

- Θεσμοθέτηση του ΜΗ.Κ.Ι.Ε., σύμφωνα με τις βελτιωτικές προτάσεις, που εισηγήθηκε το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ.
- Αναμόρφωση της νομοθεσίας των Σ.Δ.Ι.Τ. και περιορισμός της εφαρμογής του μηχανισμού, σύμφωνα με τις σχετικές προτάσεις του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ
- Επιτάχυνση των διαδικασιών ένταξης έργων και δράσεων στο Ε.Σ.Π.Α. και απορρόφησης των κονδυλίων.
- Θεσμοθέτηση της αναγκαστικής παρουσίας Μηχανικού για τον έλεγχο κάθε σύμβασης μεταβίβασης τεχνικού έργου, με προσπάθεια να μην υπάρξει πρόσθετη επιβάρυνση των συμβαλλομένων. Η υποχρεωτική παρουσία του Μηχανικού να συνδυαστεί με την εντοπιότητα.
- Αύξηση της περιόδου ισχύος των μειωμένων εισφορών στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. για νέους Μηχανικούς, από πέντε σε επτά έτη.

β. Μεσο-μακροπρόθεσμα μέτρα

- Προώθηση της αλλαγής της διαδικασίας έκδοσης της άδειας άσκησης επαγγέλματος των Μηχανικών και λοιπών Τεχνικών και θεσμοθέτηση της πρότασης του Τ.Ε.Ε. για την Πιστοποίηση των τεχνικών επαγγελματών.
- Απλούστευση των διαδικασιών (μόνο μέσω Α.Σ.Ε.Π.) για τη μόνιμη στελέχωση των Τεχνικών Υπηρεσιών των Ο.Τ.Α., των μεγάλων Οργανισμών του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και της Μέσης Εκπαίδευσης, με όλες τις ειδικότητες των Μηχανικών.
- Αναμόρφωση των διαδικασιών αδειοδότησης και ελέγχου ποιότητας των κατασκευών, σύμφωνα με τις προτάσεις του ΤΕΕ/ΤΚΜ.
- Αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την προώθηση έργων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, με στόχο την ενίσχυση του τομέα των κατασκευών και της βιομηχανίας δομικών υλικών, αλλά και τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Ενεργοποίηση των θετικών διατάξεων του Ν. 3661/2008, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και την έκδοση πιστοποιητικού.
- Διασφάλιση της διαφάνειας στις διαδικασίες ανάθεσης μελετών και έργων, μέσω συγκεκριμένων τροποποιήσεων της σχετικής νομοθεσίας, σύμφωνα με τις προτάσεις του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. και των συλλογικών φορέων των Μηχανικών.

- Διάθεση μέρους της αμοιβής του Μηχανικού, που παρίσταται κατά την υπογραφή συμβάσεων μεταβίβασης τεχνικών έργων (βλ. προαναφερθείσα πρόταση) σε Ταμείο Αρωγής και Αλληλεγγύης Μηχανικών.

Η παρούσα πολιτική συγκυρία θεωρείται ιδιαίτερα ευνοϊκή για την προώθηση των παραπάνω προτάσεων, καθώς αυτές εμπίπτουν πλήρως στις στοχεύσεις του κοινωνικού σώματος, δηλαδή στην υιοθέτηση ενός διαφορετικού μοντέλου ανάπτυξης, μέσω της αξιοποίησης και αύξησης του Π.Δ.Ε., που θα στοχεύει στη βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος, στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στη διασφάλιση των εργασιακών δικαιωμάτων, σε ρυθμιστικές παρεμβάσεις της πολιτείας στις αγορές και στη λειτουργία του Κράτους με βάση τις αρχές της αξιοκρατίας και της διαφάνειας.

Το Τ.Ε.Ε. οφείλει να αξιοποιήσει την παρούσα συγκυρία, πιέζοντας την Κυβέρνηση για τη λήψη αποφάσεων στις κατευθύνσεις της παρούσας πρότασης.